

December 1983.

Skoraj je že leto za nami, leto sodelovanja med klubi in doma pri gradnji raznih projektov in del. Za nami je prvi kulturni večer z nastopom šolske mladine, odraslih, naših mamic, našega pevskega zbora in tako dalje.

Še so topli spomini na naše goste iz domovine, na vesele zvoke Planšarjev in Ljubljanskega okteta.

Veliko dela je za nami in tudi veliko lepih spominov in upam, da se nam bodo v novem letu pridružili tudi tisti kateri iz kakršnihkoli vzrokov niso mogli to storiti do sedaj, saj le v složnosti in s sodelovanju bomo močni in uspešni pri našem delu.

Hvala vsem voditeljem sekcij Slovenskega društva Melbourne in članom za dosedanje delo in pomoč.

V svojem imenu in v imenu glavnega odbora S.D.M. želim vesele božične praznike in srečno novo leto 1984 vsem članom, prijateljem in rojakom širnega Melbournea in Viktorije.

Peter Mandelj,
Predsednik S.D.M.

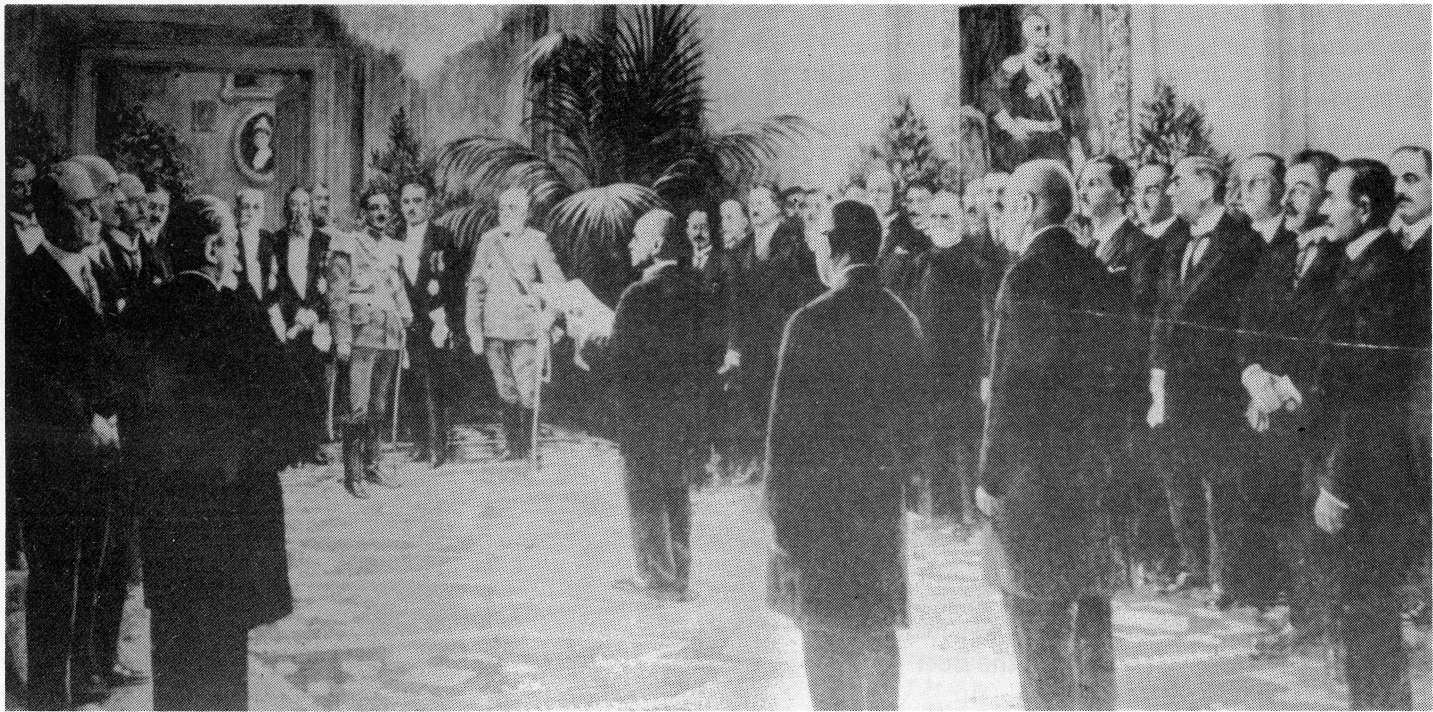
ZGODOVINSKA DEJSTVA

Dve važni obletnici smo imeli v letu 1983.

1. decembra je minulo 65 let odkar je bila na kraljevskem dvoru v Beogradu proglašena Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

29. novembra pa je bilo 40 let odkar so v Jajcu na seji AVNOJ-a položili temelje drugi Jugoslaviji.

Tudi če kdo gleda na te dogodke z mešanimi občutki, mora vendar priznati, da so to zgodovinska dejstva, neizmerne in usodne pomena v življenju slovenskega naroda.

URADNA SLIKA PROKLAMACIJE KRALJEVINE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV 1. Decembra 1918. Dr. A. Pavelič, podpredsednik Narodnega Sveta Srbov, Hrvatov in Slovencev čita pred tedanjim regentom, kasnejšim kraljem Aleksandrom I. deklaracijo o ujedinjenju z kraljevino Srbijo.

DOGOVOR O USTANOVITVI PRVE JUGOSLAVIJE. Člani vlade kraljevine Srbije in Jugoslovanskega odbora na Krfu leta 1917. Tretji od leve sedi predsednik odbora dr. Trumbič, poleg njega na njegovi levici pa Nikola Pašić, predsednik srbske vlade. Od Slovencev je bil v odboru dr. Bogumił Vošnjak.

KOVAČI DRUGE JUGOSLAVIJE. Na sliki so : Drugi od leve Rankovič, slede Djilas, Tito, Žujovič, Hebrang, Pijade in Kardelj.

vestnik

NEODVISNO GLASILO
SLOVENCEV V AVSTRALIJI

Lastnik - Published by
SLOVENIAN ASSOCIATION MELBOURNE
P.O.Box 185, Eltham, Vic., 3095.
Telephone 437 1226

Predsednik - President: PETER MANDELJ
Tajnica - Secretary: ANICA MARKIČ

Odgovorni urednik - Editor
MARIJAN PERŠIČ

Upravno-uredniški odbor - Editorial board
ČUK VASJA, LAVRIČ DUŠAN, LAVRIČ
JANA, LONČAR BOŽO, MANDELJ PETER
PERŠIČ KAREN, POSTRUŽIN LJUBICA,
ŠPACAPAN SIMON.

Tiska - Printed by
CHAMPION PRESS

Cena - Price: 50 cents
Letno - Annual Subscription: 6 Dollars

Rokopisov ne vračamo
Za podpisane članke odgovarja pisec.

V nedeljo 18. dec. je nenadoma umrl
zadet od srčne kapi Tone Ludvik
v 56 letu starosti. Do svoje prezgodnje
smrti je vestno opravljal podpredsed-
nikove dolžnosti na slovenskem klubu
Jadran. Člani uredniškega odbora
"VESTNIK" izrekajo globoko sožalje
vsem svojem in prijateljem pokoj-
nika.

V ponedeljek 12. decembra so v kre-
matoriju Springvale upepeljali zemске
ostanke Antona Špiljaka, ki je za vedno
zatisnil oči v četrtek 8. decembra, ko
mu je dokončno odpovedalo srce.

Pokojnik, ki je nedavno slavil svoj
70. rojstni dan je bil rodod iz Celja. V
predvojni Jugoslaviji je služil kot po-
klicni oficir v planinskih odredih na
Gorenjskem, po prihodu v Avstralijo
je bil zaposlen na železnici Viktorije
vse dokler mu ni pred kakimi 15 leti
srce pričelo delati težav.

Pogreb je bil privatnega značaja in
so se ga udeležili le najbližji prijatelji.

kaj, kje, kdo?

V svoji prodajalni imata na razpolago
žensko modno konfelicijo od ekskluziv-
nega večernega oblačila do kvalitetnega
oblačila za vsak dan in to za mlajšo in
starejšo generacijo.

Pri naslednjem nakupu svoje obleke
se kar oglasite v tej prodajalni, kjer se
boste lahko pogovorili v slovensčini in
verjetno našli kaj, kar vam bo prišlo
prav za katerokoli priložnost.

Gospa Vladislava Nikolič naša dolo-
goletna naročnica je po povratku iz obis-
ka pri svojcih v Sloveniji morala v bolniš-
nico, kjer se je morala podvreči težki
in komplicirani operaciji. Sedaj se na-
haja v bolnišnici za okrevajoče v Caul-
fieldu. Želimo ji, da ne bo več dolgo ko
bo spet toliko močna, da ji ne bo več
potrebna zdravniška nega.

V Melbourne Royal Hospitalu so mo-
rali pred tednom dni prav na hitro ope-
rirati Alojza Lavriča iz Brunswicka. Ki-
rurgi so bili uspešni in g. Lavrič, ki je oče
našega sodelavca Dušana Lavriča, že zo-
pet doma med svojimi ter ne bo dolgo,
ko bo spet na "aktivni listi".

Srebrno poroko sta v prisotnosti svo-
jih številnih prijateljev proslavila v soboto
17. decembra naša zvesta člana in pod-
pornika Ana in Saša Erič.

Šampanjec je tekel kot iz vodnjaka in
donela je pesem ter odmeval smeh vse do
jutranjih ur.

Pred kratkim sta Suzy in Edi Gajšek
odprla svoj modni salon "Paris Imports
Boutique" ki se nahaja na 721B Bourke
Road, Camberwell. (Samo dve prodaj-
alni od Camberwell Junction.)

Po mladostnem izgledu obeh slavljenc-
ev bi človek dejal, da sta se poročila
že v svojih šolskih letih in da obstoji ve-
lika možnost, da bosta videla tudi svojo
zlato poroko. Vsaj tako jima vsi želimo.

LEON ŠTRUKELJ — 85 LETNIK

Leon Štrukelj, ki je pred 60 leti kot
prvi Slovenec in prvi jugoslovanski špo-
tnik osvojil na olimpijskih igrah v Parizu
zlato kolajno je v preteklem mesecu
praznoval svojo petinosemdesetletnico v
odlični zdravstveni kondiciji.

Po uspehu v Parizu je nadaljeval svo-
jo telovadno karijero uspešno še na
olimpijskih igrah v Amsterdamu in Ber-
linu in na raznih drugih svetovnih prven-
stvih. Nabral si je tako veliko število
športnih odličij kot še noben Slovenec.

Po poklicu je pravnik in je bil tudi v
tej stroki aktiven vse do nedavnega.

Svojo športno karijero je pričel v No-
vem mestu, končal pa v Mariboru.

Sedaj posveča največ časa zbiranju po-
datkov o vseh olimpijskih igrah na katerih

je sodeloval. To svoje delo opravlja s tako
natančno doslednostjo, da bo zgodovi-
narjem telesne vzgoje in športa v Slove-
niji pripravil izredno pomembno in dra-
goceno gradivo, ki bo imelo tudi med-
narodno vrednost.

V priznanje za njeno odlično znanje
slovenskega jezika ter njeno ljubezen do
vsega kar je slovenskega, do naših obi-
čajev in pesmi je na 'Vestnikovem večeru'
dne 12. novembra uredniški odbor Vest-
nika poklonil gospe Sherill Šraj knjigo
zbranih pesmi Berta Pribca 'Bronasti
tolkač'.

Ta prva slovenska knjiga tiskana v
Avstraliji dobiva radi njene maloštevilne
naklade in vse večjega priznanja pesni-
ških vrednot g. Pribca, stalno na svoji
vrednosti.

G. Pribac pa je za gospo Šraj vpisal
v knjigo svoje osebno posvetilo.

THE COMBINED RAGE

Be it Rap or Disco
Rock 'n' Roll or Punk
New Wave or Funk
We have Music with Lots of Spunk

If "Boy George" Grabs Your Taste
And if You Think 'Ac/Dc' are Ace
The 'Stones' surely won't go to Waste.

Whatever Your Scene
Come Grubby or Clean
It's gonna be the Best
DISCO
You 've ever seen !!!

On: Jan 21st 1984
At: S.D.M. Eltham, 82 Ingrams Rd., Research.
Start: 7.30 p.m.
Cost: 5.00 Dollars

Door prizes will be awarded. Prizes for best dressed Male and
Female will be given out.

This Disco is being organised by
S.D.M., PLANICA AND JADRAN YOUTH CLUBS

NOVOLETNA

Janez Kačar

V preteklost staro leto je zdrknilo,
minilo je, se ne povrne več.
Spominov meni mnogo je pustilo,
veselih malo, žalostnih preveč.

Ali bo zdravja polno novo leto,
mi bo prineslo srečo in denar?
Morda še kar imam, mi bo odvzeto,
da revež večji bom kot še nikdar.

Ni važno, kaj z menoj se bo zgodilo,
ko pride zemlja znova naokrog.
Edino glavno naj bi se spolnilo,
da bil bi leto bližje Tebi, Bog.

Photo courtesy of Rex Studios, Brunswick

26. novembra sta se poročila naša Irena
Birska in Karli Škofič.

Po cerkvenem slavlju smo se zbrali na
slovenskem gričku v Elthamu, v prostori-
h Slovenskega društva Melbourne in tam
sprejeli novoporočenca.

Vsi smo bili prijetno presenečeni ob
lepo okrašeni dvorani. Po uvodnih bese-
dah g. Stanka Prosenaka smo se vsi poču-
tili kot velika družina, ki se je zbrala, da
praznije vesel dogodek.

Hrana je bila izvrstna, postrežba točna
in prijazna. (Kje ste dobili toliko mladih
in čednih deklet in fantov). 'Planinka'
je s svojimi melodijami poskrbela za
prijetno domače vzdušje.

Med gosti je bilo precej ljudi tujega
porekla. Vsi so bili mnenja, da tako do-
mače in lepe gostije ne pomnijo.

Radi bi se zahvalili gospodu Prosenaku
ki je vodil vse slavje s svojim duhovitim
čutom za smeh. Prav tako gospe Ma-
riji Cvetko za ukusno pripravljeno hrano,
posebno za "štrudelj" in "flancate".
Enako vsem gospem in gospodičnam, ki
so pomagale v kuhinji.

'Planinki' hvala za prijetno glasbo, ki
je še nas stare spravila na plesišče. Težko
se je spomniti vseh, ki so na kakršenkoli
način pripomogli k lepo uspelemu slavlju.
Prav lepa hvala vsem!

Še posebno zahvalo bi radi izrekli Slo-
venskemu Društvu Melbourne, ki nam
je dalo na razpolago svoje prostore na
gričku.

Družini Birska in Škofič

Knjižnica S.D.M. je bila uradno odprta v nedeljo 20. novembra 1983. Popoldne okoli pete ure se je zbrala ob vhodu v knjižnico, ki se sedaj nahaja v bivši pisarni S.D.M. v domu na Elthamskem slovenskem hribu, kar precejšnje število ljudi. Po pozdravnem nagovoru predsednika S.D.M. g. Petra Mandelja je ga. Helen Zibell uradno odprla knjižnico s tem, da je odgrnila zastorček na spominski plošči. Mala Andreja Hojak je nato brezhibno deklamirala izveček iz slovenske pro-

ze pod naslovom: Slovenska beseda. Predsednica STAV-a, ga. Aleksandra Ceferin je nato orisala potek delovanja in probleme v zvezi z tukajšnjim uveljavljanjem slovensčine. Ob koncu pa se je ga. Milena Brgoč, zahvalila vsem, ki so ji pomagali pri vzpostavi in reorganizaciji knjižnice. Omembe vredna je tudi razstava ter izdelovanje ročnih del ki so ga predstavile gospe: Marija Mertik, Marta Stoklas, Marija Uršič, Cvetka Hojnik, Jelka Pirnat, Anica Kodila in Milka Oblak.

NAŠA NOVA KNJIŽNICA

Na dvajsetega novembra je bila knjižnica pri Slovenskem Društvu Melbourne uradno odprta. Odprla jo je ga. Helen Zibell, knjižničarka iz državne knjižnice v Elthamu.

Prav ideja o knjižnici je bila objavljena v prvem slovenskem časopisu VESTNIK septembra 1955, pod naslovom:

Knjižnica

'Naš sodelavec g. Polajnar Edi, je kljub temu, da mu njegov posel jemlje mnogo časa, ponudil klubu, da organizira prvo slovensko javno knjižnico v Avstraliji.

Mnogi izmed nas bi radi čitali slovenske knjige, pa jih nimajo. Mnogi jih imajo, pa tudi te jim leže morda mesece nedotaknjene po omarah.

Zato se obračamo na vse in vsakogar s prošnjo: Poklonite ali prodajte slovenskemu klubu ako morete vsaj eno slovensko knjigo za začetek.

Čim bomo imeli dovolj knjig in vse pripravljeno bomo obvestili preko Vestnika. Knjige si boste lahko izposojali tudi po pošti. Imena darovalcev bomo objavili.'

Seveda je knjižnica takrat začela z majhnim številom knjig in verjamem, da se mnogo spominjajo, da so se knjige v prvih prostorih slovenskega kluba v Carltonu že lahko izposojale.

Lahko si mislimo kako so skrbeli in se trudili za slovensko književnost že v samem začetku obstoja Slovenskega kluba Melbourne, sedaj že pokojni g. Polajnar in kasneje tudi drugi, zato jim najlepša hvala.

Ob preselitvi društva v nove prostore so knjige bile precej časa v zabojih. Bilo je drugega dela dovolj. Ni bilo denarja niti prostora za knjižnico. Kakor za vse je prišel čas tudi za to. Knjige so bile ponovno zaporedno oštevilčene leta 1978. Naj povem, da pri tem oštevilčenju je veliko knjig manjkalo, čeprav so vse nosile žig slovenskega kluba Melbourne. Za obžalovati je, da se knjige izgubijo, oziroma, da jih izposojevalci ne vrnejo.

Povpraševanje po knjigah se je večalo, nekateri so knjige poklonili knjižnici nekaj knjig pa je tudi društvo nabavilo. Začela se je slovenska šola in nabavljene so bile otroške knjige in šolsko gradivo.

Zaradi lepšega pregleda in prave ureditve so bile knjige leta 1982 ponovno vštevilčene in razdeljene. Sedaj se uporablja "Dewey decimal classification", kateri je uveden v šolskih in državnih knjižnicah.

Izbira knjig je kar dostojna že danes. Do sedaj je vključenih 730 knjig, ki obsegajo, epiko, zgodovino, zemljepis, biografijo, poezijo, potopise, glasbo, otroško, mladinsko in versko tematiko; igre, drame, znanstvene in knjige v tujih jezikih; slovenske knjige v prevodih,

slovenske izdaje v angleškem jeziku ter referenčni oddelki, ki je na razpolago studentom in ostalim, ki želijo podatke o gotovi snovi. Knjižnica razpolaga tudi s slovenskim tiskom; to so revije, kalendarji, časopisi iz Avstralije, Evrope in obeh Amerik.

Knjige si lahko sposodi vsak, ne glede na to ako je član S.D.M. ali ne.

Izposojanje knjig je brezplačno; potreben je le vpis, ki se uredi z osebo odgovorno za knjižnico ter prijavi znesek, ki je sedaj 50 centov.

Če se knjiga v določenem času ne vrne, to je v dobi enega meseca, se plača po 10 centov na teden.

Sedaj knjižnico uporablja vedno več ljudi. Starejši radi posegajo po knjigah, saj s knjigo in slovensko besedo si pričarajo nazaj kosček domačega, kar nam je vsem tako ljubo. Tako tudi otroci. Posebno otroci slovenske šole posegajo po pravljicah in slikanicah ter slovenskih berilih in si s tem bogatijo slovenski besedni zaklad. Marsikdo išče v knjigah slovenske kraje in njih zgodovino.

Knjižnica se vzdržuje s prostovoljnimi delom. Veselje je plačilo, če je veliko izposojevalcev knjig. Radi pa vidimo, če kdo daruje knjigo, kajti denarja za nabavo knjig, ki bi jih želeli ni nikoli dovolj.

Največ knjig je plačanih od zvestih članov S.D.M. in samega društva. Veliko knjig pa so podarili člani, kakor tudi nečlani društva. Dobil pa smo tudi jene knjige iz Slovenije.

Vsem, ki želijo obdržati slovensko književnost v Avstraliji najlepša hvala.

V priznanje za trud k uspehu knjižnice S.D.M. nosi vsaka knjiga ime tistega, ki jo je daroval ali zanjo plačal.

V svojem imenu in v imenu S.D.M. hvala za prispevek knjižnici ge. N. Roeder, ki je darovala 5 Dolarje in ge. Srnc za 4 Dolarje. Za darovane knjige pa najlepša hvala Cvetki Hojnik, Stanku Prosenak, Mariji Kramar, Danici Kozole, Dragi Gelt, Tanji Brgoč, Edvardu Brgoč, Vladislavi Nikolič in Slovenski Izselski Matici za otroške igrice ter notne mape za pevski zbor.

Najlepša hvala tudi članom S.D.M., ki so plačali naročene knjige: F. Jelovčan 100 Dolarjev, D. Stavar 9 Dolarjev, P. Kalister 7 Dolarjev, E. Hojak 17 Dolarjev, V. Lampe 18 Dolarjev, M. Krnel 23 Dolarjev.

Ker smo že pri koncu leta naj vam zaželim vesele božične praznike ter srečno in veselo noov leto 1984.

Milena Brgoč.

Najlepša hvala tudi Nevi Kastelic, Sandri Krnel, Dragici Gelt, Mariji Oppelt za njihovo veliko pomoč pri knjižnici. Enako tudi hvala g. Arnušu in vsem ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k uspehu naše knjižnice.

PRVA SLOVANSKA TISKANA KNJIGA

Pol tisočletja je minilo odkar je bila tiskana prva slovanska knjiga in to je bil staroslovanski glagolski misal.

Datum dokončnega tiska je natančno poznan: 22. februar 1483. Kljub vsemu raziskavanju pa se ni bilo mogoče ugotoviti kje je bil misal tiskan in kdo je to delo opravil.

Kakor pri mnogih starih rokopisih in knjigah se tudi avtorji misala niso hoteli bahati s svojim delom, da ne bi izgubili "večnega plačila".

Nedvomno pa je, da je jezikovna in vsebinska oblika tiskanega misala nastala nekje v Istri, in sicer na osnovi rokopisnega misala kneza Novaka iz 14. stoletja.

Tiskarsko je misal vrhunski dosežek, kar nam dokazuje s kako veliko ljubeznijo so se tiskarji lotili svojega dela, ki je nastalo komaj nekaj desetletij po tem ko je Gutenberg izumil tiskarski stroj.

Ta prva slovanska knjiga, tiskana v glagolici je zagledala dan isto leto kot prve knjige na Dunaju pa desetletja pred prvimi tiskanimi knjigami v Moskvi in celo Berlinu.

To delo glagoljašev dokazuje, da so bili tesno povezani s tedanjim kulturnim življenjem v Evropi. Tudi to, da so kot prvo knjigo izbrali misal je znamenje povezave s celotno cerkvijo rimskega obreda, v kateri se je ta oblika misala začela tudi širiti s tiskom. Latinski misal pa je bil prvič natisnjen komaj enajst let pred glagolskim v letu 1472.

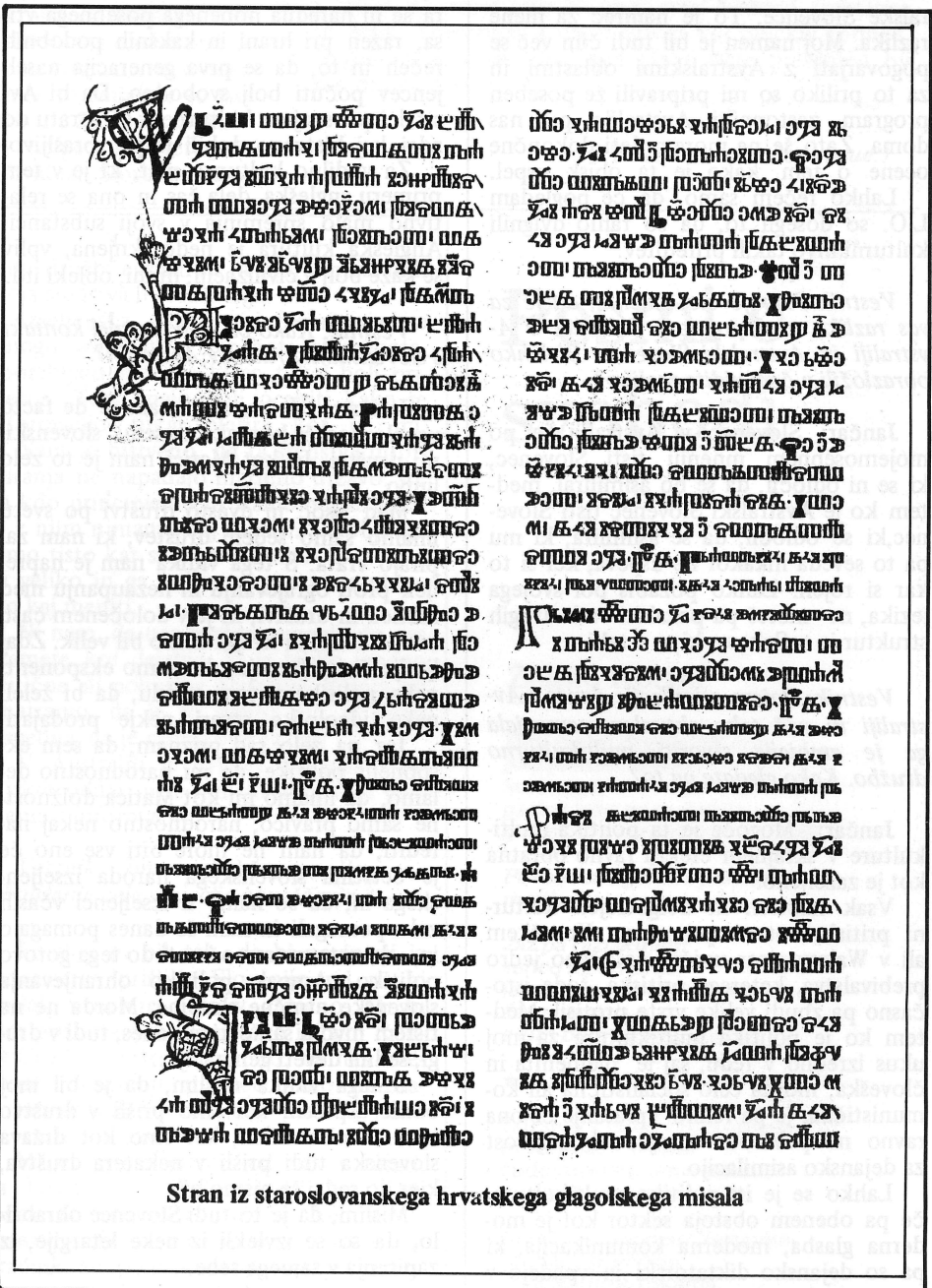
Besdila v misalu predstavljajo pravo zbirko verskega slovstva, saj so v njem odlomki iz stare in nove zaveze psalmov, pa seveda tudi molitve in pesmi.

Istrski izvor misala iz leta 1483 kaže na to, da je bilo bogoslužje v slovanskem jeziku razvito tudi v župnijah severne Istre, kjer živijo Slovenci.

V arhivih krajev okoli Kopra, Trsta in tja do Gorice se je ohranilo dokaj glagolskih dokumentov in v kamen vklepanih napisov.

Vsaj ponekod je bila glagolica tudi v Sloveniji domača pisava, v kateri so mogli zapisovati slovenske besede.

Primož Trubar, ki je izdal prvo slovensko knjigo je to pisavo poznal, vendar pa je sam uporabil latinico, ki je bila v osrednji Sloveniji bolj poznana.

Stran iz staroslovanskega hrvatskega glagolskega misala

Roža Marija

Materam našim so križali sina, materam našim so srca prebodli z meči stoterimi.

Na skali roža raste, roža Marija, Rajska Mati, roža stoterih žalosti.

Roža Marija, rajska Mati, pomagaj nam v milosti svoji; roža stoterih žalosti!

Roža Marija, glej zemljico našo, žalostna pota so romarska, tihe so pesmi priprošnjice.

Roža Marija je solzo stočila, roža Marija za našo srečo, roža stoterega upanja.

France Bevk

SPOSOJENO TRNJE

Precej smo, bratje, debeli, ker se stalno hranimo z obljubami. (Iz Večernjih novosti) Dosti smo slišali o sovražnikih, govorite malo še o sebi. (Iz poltike)

Dobri kašipoti ničemur ne služijo ob slabih poteh. (Iz Ježa)

Tiste šale, kje smo vse ml prvi na svetu, so bile zares šale. (Iz Ježa)

Velikokrat zapeta, je tudi dobra pesem dolgočasna. (Iz Ježa)

Kako zagotoviti delavsko večino v partiji? Enostavno: Po-metati iz nje - vse nedelavce. (Iz Ježa)

It would seem that the formation of S.D.M., was the immediate solution to the social problem faced by the Slovenes.

From this simple initial intention, the purposes for the existence of the organisation grew both in number, and significance. It is probable that some of the more intellectual Slovenes, would have realised the implications, and appreciated the other functions it would, in the future perform.

Once again, Martin, who has done considerable research about the D.P.s of this time, suggested a number of purposes of organisational formation. They are basically: preservation of culture, companionship, creating a favourable image, arts, despatch of goods and money to refugees in Europe, and politics.

Although the initial purpose for the formation of S.D.M., may have been companionship, it also intended to adopt the other functions, except the political purpose. The aims of the organisation printed on the back of the original membership card demonstrated this fact.

Even though the majority, if not all the people responsible for the formation of S.D.M., were in fact in Australia, because they wished to escape or avoid the communist regime, they had the sense to insist that S.D.M. was to be a non-political organisation. This statement was the first to appear on the membership card. It is difficult to know, whether this decision was made because the Slovenes were trying to concentrate on social activities, or whether they were aware that party politics could have jeopardised the successful continuation of the organisation. Either way, the decision was a wise one.

The first of the original aims of S.D.M., related to facilitating the transition of fellow countrymen into the new way of life. It was a broad type of function, which could encompass a number of activities. There

are a number of ways in which the organisation could have achieved this aim. Simply by being a group, to which the Slovene migrants could belong, and with which they could identify.

By bringing the Slovenes together, for the purpose of social functions or activities, the organisation allowed the Slovenes an opportunity to establish companionship with fellow countrymen, and also gave them an opportunity to seek and, provide information necessary for those Slovenes facing difficulties in settling in. The organisation has continued to function as an information transmitter.

The second aim was to help fellow countrymen in all possible ways, by helping in financial difficulties, for example, During the early years, S.D.M. and the priest who has done so much fine work in the migrant at Bonegilla, worked together in a way. Their roles complimented each other. As previously mentioned, the priest wrote an article in the Slovenian paper, the Vestnik. Through this organisation paper, he could make a plea for clothing and accommodation for those Slovenes still in hostels, who were in need. Both as members of S.D.M., and of the Slovenian community, the Slovenes would often respond, by providing donations.

Through carrying out his normal welfare duties, the priest was directly benefitting S.D.M. in that he was indirectly providing potential members. Often Slovenes in the camps and hostels, who had met the priest, learnt of the existence and functions of S.D.M. through him. Collections and donations were made as the need arose, to aid a fellow Slovenian in financial difficulty.

The next aim of the organisation was dropped in later years and it concerned the provision of help to political refugees in Europe. The help which the organisation could provide, was either in the form of money, information, or food parcels. In the 1956 March edition of Vestnik, a letter from a Slovene in Germany was included. The letter asked for assistance to emigrate to Australia. By publishing the letter for the Slovenes in Australia to read, S.D.M. indirectly helped the refugees. Often through the Vestnik, individual Slovenes came

forward and offered assistance. In general, though the organisation did not do a great deal in this area.

The organisation intended to offer a variety of entertainment for its members, by organising social gathering. S.D.M. seems to have been quite active in this role. A number of excursions were organised. Some of the earliest outings included trip to Mt. Macedon, Geelong, Elwood Beach, Healesville and other similar picnic environments. The intention was to get the Slovenes out in the country and bush, something which was a new form of entertainment to them. Dances and balls were organised regularly and were prepared using voluntary labour. Films and slide nights were often included in the agenda of social functions. A chess group was formed, and gatherings of people interested in things such as philosophy and photography occurred also. During the sixties a soccer group was formed, still under the umbrella organisation of S.D.M.

Activities related to sports, were also included. These activities gave the Slovenes a purpose to come together, and therefore fulfil other functions. For example, Slovenes met other Slovenes, thereby reducing or eliminating loneliness; also a number of Slovenes met their spouses, by attending the functions organised by S.D.M.

The final aim which the organisation was concerned with, was the maintenance of Slovenian culture in Australia. During the early days of S.D.M.'s existence, more energies were directed towards fulfilling this aim, than later. This could be due to the diminishing number of intellectual Slovenes involved with S.D.M. A small library was established for the benefit of the Slovenes. In fact, S.D.M. was responsible for publishing the first Slovenian book in Australia.

Most Slovenes love to sing, even without assistance of wine. Therefore, a choir group was quickly formed. Regular drama sketches and plays were presented by the drama group.

(To continue in next issue.)

(Nadaljevanje s četrte strani)

Naslednja leta bodo v Sloveniji težka, čeprav bomo prebrodili gospodarske težave komparativno lažje kot nekatere druge države. To pa se bo odražalo tudi na izseljenstvu.

Vaša pomoč bi bila nam ta, da so medsebojni odnosi med družbi enotni, da ste kot etnična skupina tukaj kot Avstralci močni. Da uredite svojo drugo generacijo, da ji daste moderno vsebino. Ne sentimentalno, ne neko kičasto, kozolec itd.

Gledam pri družtvih kako starši pijejo, igrajo biljard, poslušajo muziko, pesem in delajo karkoli, otroci pa so v predsobi, jim je dolgčas, norijo to in tretje.

Če ste sposobni kot ta generacija ki je prišla sem in naredila te otroke, tem otrokom dati moderno slovensko vsebino, potem bi naredili dejanje, ki mu ni para. Ne vem če ste to sposobni, ker brez zelo organskega stika z matičnim narodom je težko.

Vestnik: Kaj razumevate pod moderno vsebino?

Jančar: Gledam na otroka ki je tukaj rojen, ki ima veliko izbire, ki ima razne možnosti in ki mu neko slovensko društvo nudi samo neko sentimentalnost do stare domovine. Često so bolj prisiljeni v to sentimentalnost. Je prav, da so. Tudi jaz bi tako delal s svojimi otroci, ampak to jih ne vleče.

Recimo, zakaj nima S.D.M. v našem jeziku, recimo, oddelka ljudske tehnike. Zakaj se ne ukvarja z elektroniko, zakaj se ne ukvarja s karate ali kaj sličnega.

To pomeni, slovenska starejša generacija čuva svojo identiteto na klasičen način. Prenaša jo kot ve in zna in hoče in more naprej in to tudi v manjšem delu uspeva. Toda ona ne živi več kot narod. Kajti narod pomeni tudi kako popri-meš v roke kladivo, na kakšen način se hiša zida. Narod pomeni tudi civilizacijo in tu ste vi v tuji civilizaciji.

Uspelo vam bo samo če boste znali skočiti čez svojo senco, čez svoje probleme in čez svoje velike dosežke.

Mi v Matici imamo precejšen pregled na življenje izseljencev in ugotovili smo, da jih samo še dvajset od sto čita slovensko. To pomeni, da bo morala tudi 'rodna gruda' v doglednem času pričeti izha-

jati deloma v angleščini, z drugo vsebino; z vsebino kot jo ima na primer neki Poljak V Ameriki, neki Irski izseljenec ali neki Izraelc iz Palestine.

Mi imamo resne, dobre možnosti, a imamo tudi naš ustavni princip do izseljencev zanje se zanimati kot narod. To je dostikrat v tujini napačno razumeto.

Kardelj je v eni še ne objavljenih izjav rekel, da smo od zunaj Slovenci predvsem Slovenci in zadnje kar smo, smo Slovenci. In če smo kot taki, smo tudi za matično deželo, ki je Slovenija, gotov dejavnik.

Ne gre pa brez matičnega naroda, ker narod je več kot jezik, več kot kultura.

Ne gre za tem, da bi na drugi strani prenašal motive socialne in politične situacije z matičnega naroda v tujino. To ne bi uspelo.

Mi imamo velike možnosti, da popravimo stvari v modernem konceptu. Jaz ga bom imenoval komunističnem; vi ali kdo drugi pa v drugačnem. A isto zemljo obdelujemo. Če kdo hoče, da si mečljemo motike pod noge, ga lomi. Jaz akceptiram različnost motiva, ne akceptiram pa različnost akcije, kulture ali drugačne, ki naj ta element krepiti.

Za mene je skrajni poraz, da mi, na primer, z neko kulturno skupino ne pridemo v neko društvo zto, ker sem jaz komunist. Zakaj potem ljudje ne bi slišali slovenske pesmi. Zakaj mora nekdo postaviti pogoje. Jaz jih ne postavljam ker nimam kompleksov.

Vprašanje je ali bomo narodnostno vprašanje pogojevali z ideološkimi stvarmi. Slovenstvo je treba krepiti in to je za mene alfa in omega.

Vestnik: Zdaj pa še vprašanje o nas, o 'Vestniku'. Kaj lahko rečete o tem?

Jančar: Predvsem mislim, da je eden zelo posrečenih primerov, na žalost redkih, da nekaj originalnega nekje izhaja, da dobro egzistira kakor lahko egzistira, piše kakor lahko piše, ker naša sredstva obveščanja niso vedno adekvatna za izseljensko situacijo, ker mi pišemo za sebe, za svoje probleme.

Mi smatramo v naši osnovi, da je izseljenstvo subjekt, da ono ne more biti objekt našega delovanja, bilo propagande.

Pazite, to je politično, načelno stališče: Da je izseljenec normalno, z izjemi, tuj državljan, da živi v tuji sredini in se verjetno nikoli ne bo vrnil, da mora v

svoji družbi egzistirati in mora imeti tudi svoja sredstva informiranja.

Izseljenska sredstva informiranja so mnogo uspešnejša, ker hote ali nehote, uporabljajo metode ki so tukaj bolj primerne. Tudi znajo bolj oceniti kako se informacija tukaj plasira kot pa mi.

Nam je bistveno, da ta sredstva informiranja ne napadajo matično državo. Če pa kdo principiarno in stalno napada nas, se z njim nimamo kaj meniti. Če objavlja samo tisto kar smo ga polomili in to smo ga veliko in ga še bomo, potem se nimamo kaj meniti.

Ni nam, da nas hvalite, ampak, da nas vzamete kot dejstvo, ki je lahko vredno kritične ali pohvalne obdelave. Potem mi smatramo, da je to sijajna reč, je samo tragedija, da je nismo bolj razvili.

V Avstraliji je dvajset slovenskih radijskih oddaj in te nimajo nobenega problema z informacijo.

Vestnik: Imaste kakšne predloge za izboljšanje cele situacije obveščanja?

Predlog bi bil tak, da bi novinarji iz inozemstva prišli v Slovenijo mi pa bi poslali nekatere naše v zameno. Mi bi radi prišli na dan z angleško izdajo 'Rodne Grude' in treba bi bilo, da nas izseljenski novinarji podučijo kako plasirati informacije v tukajšnji družbi, kako je treba napisati in kako predstaviti.

Mi ne pričakujemo od vas v tujini, da boste sledili kakršnekoli naše ideološka ali politična stališča, ker je to nerealno. To pričakuje lahko samo kak uradnik ali policaj, ne pa ljudje, ki hočejo res stvari spreminjati.

Vestnik: Pa še vaša zaključna beseda?

Jančar: Osebnost me marsikaj boli kar tukaj vidim, toda nimam pravice uveljavljati kar je osebna.

Naj dodam le to, da v izolaciji, v nekem 'argentinizmu' ni rešitev. To nava-ja le v zakostenelo konzervativnost in to ne samo v političnem, tudi v človeškem smislu. To je tisto, kar najbolj ubije mlado generacijo.

Pesmi o svobodi

Željko Kozinc

*Tvoj čudni drgetajoči grm
pod planim nebom
leti in spi,
pada s tebe na to dežalo,
gnoječ jo z razcefranimi obredi.*

*Povsod me gleda s parom
mojih oči.*

*Jaz pa raziskujem
seno izpod sebe,
jaz, vlažno raztegljivo sonce,
še ne vem,
s čim bom napojil zemljo.*

★

*Zdrsneš z neba v moj objem
in vztrajaš s svojim
čudovitim darom v telesu,
ko zajemaš sama iz sebe,*

*čakaš, da razpiham žerjavko
prejšnjega večera
med slepima rokama,
ki imata nedotaknjen obok*

*v drugi nuji, neumrljivi
zveri upanja. Poznaš samotnost,
svoj čas med mnogimi časi,
ti, ki obetaš nekoristni glad?*

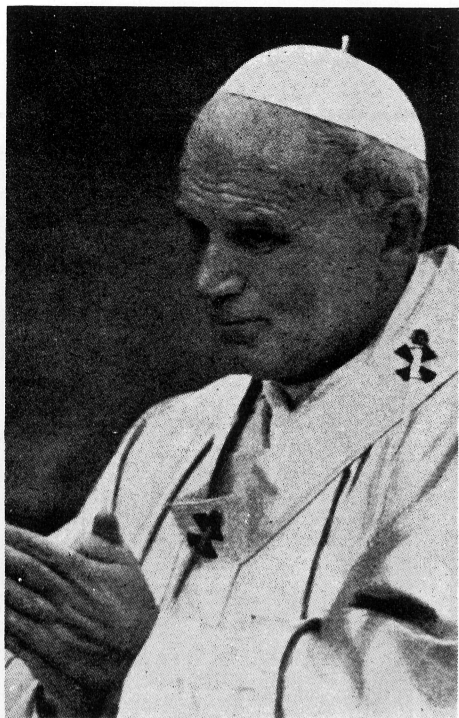
★

*Ostro jadro v sivi menišiji
časa, dobrotno uravnoteženje tovorov
na odprtem vstajanju jeseni.*

*Obstalo pesnjenje v boleči glavi
in stisnjeno srce, ki ga glas posnema.*

*Kako je majhen prostor za besede,
ki drve v molk za tabo.*

Pet let pontifikata Janeza Pavla II.

VATIKAN, oktobra – Ko je prišlo veselo oznanilo »habemus papam«, so nekateri mislili, da je novi papež črnc. Že na konklavu se je postaren italijanski kardinal vedno bolj nemirno spraševal, kdo je ta »Bottiglia« (Wojtyła), čigar ime je vse pogosteje slišal. Konklave je trajal od 14. do 16. oktobra. Na dan je bil izvoljen tretji papež tega leta 1978. Danes, pet let pozneje, se lahko ob spominu na te dogodke samo nasmehnemo.

Wojtyła je zdaj gotovo ena najbolj znanih in najbolj markantnih osebnosti našega časa. Da, nekateri trdijo, da je tako močno stopil v ospredje, da je Cerkev ostala v njegovi senci. Kardinali, zbrani za zaprtimi vrati Sikstinske kapele, so takrat gotovo pokazali veliko drznost in domišljijo, ko so po 456 letih prvič izvolili papeža, ki ni bil Italijan. Toda nekateri mislijo, da so kardinali volivci dobili več, kot so pričakovali.

»Cerkev na pragu leta 2000

Knjigovodskega obračuna teh petih let ni težko napraviti. Lahko rečemo, da je to papež, ki je na dvajsetih potovanjih obredel ves svet, od Filipinov do Zaira, od Poljske do Brazilijske. Papež, ki je izdal tri okrožnice, v katerih je med drugim začrtal »človeka kot pot Cerkev« in opozoril da ima človekovo delo prednosti pred kapitalom. To je tudi papež, ki je utišal nemirne teologe – Künga, Pohiera, Schillebeeckxa in druge – ki širijo dvom o cerkvenih dogmah in so mu, kot mislijo nekateri, bolj zoprni kot zagrizeni tradicionalist Lefebvre. To je papež, ki je nadaljeval poskuse svojega predhodnika, da bi ukrotil rimsko Kurijo in uredil vatikanske finance – prvo z več uspeha, slednje s precej manj. Janez Pavel II. je tudi papež, ki sanja o krščanski Evropi, papež, ki na vsakem koraku brani versko svobodo kot vrhunec človekovih svoboščin in obsoja zatiranje, a obenem tudi vsakršno nasilje, tudi upor izkoriščenih.

Toda pri Wojtyli se ne moremo zadovoljiti samo s knjigovodsko bilanco. Janez Pavel II. je predvsem papež velikega projekta, velikega poslanstva: vdihniti Cerkev na pragu leta 2000 novo moč. Kajti po njegovem samo božja resnica lahko reši človeka pred usodnimi posledicami sadov njegovega nebrzdanega uma in samo Cerkev lahko prinese razvrvanemu svetu novo ravnotežje.

Temu poslanstvu je podrejeno vse, kar je povezano z delovanjem tega papeža: karižma, potovanja, zahteve po disciplini, enotnosti, spoštovanju verskega nauka. Zakaj če hoče biti Cerkev močna, morajo biti verniki samozavestni in enotni. Ta papež, »prvi, ki ni narejen iz plastike«, kot je rekel neki veleposlanik, je s čvrstim korakom in s križem, ki je obenem žezlo in palica, stopil pred božje ljudstvo in ga že prvega dne pozval: »Ne bojte se! Na stečaj odprite vrata Kristusu!«

Nepolitična političnost

Janez Pavel II., slovanski papež, o katerem so sanjali poljski romantiki, škof z okopov na mejah krščanstva, hoče vdihniti srčnost kristjanom, pomehkuženim od blaginje, oslabeлим od notranjih dvomov in stisk, skušanim od potrošništva, prestrašenim od zatiranja ali pa tudi malo bolj skromnim po srečanjih z »znamenji časa«, ki prinašajo toliko dvomov in toliko novih vprašanj. Nič takega, kar bi lahko navdalo z malodušjem krakovskega nadškofa, ki se je s prižnice vse življenje boril proti tem občutkom. Kako naj Cerkev širi resnico, ki je je današnji svet tako potreben, če se verniki skrivajo v katakombah?

Posodobljena konservativnost

Gotovo pa je, da neverjetna samozavest, ki jo kaže ta papež, ne sloni zgolj na namišljenih kategorijah ali zmotnih ocenah. Resda so množice, ki se zbirajo povsod na njegovih potovanjih, deloma tudi organizirane in mno-

gi ga hodijo gledat predvsem zato, ker je superstar, in ne zato, ker je duhovni voditelj. Toda nobenega dvoma tudi ni, da mu mnogi ploskajo ne samo zato, ker se jim zdi, da jih pod tem papežem ni treba biti sram, da so kristjani, ampak tudi zato, ker jim je njegova samozavest opora v človeški stiski. Ali je to trajen učinek, je težko reči. Po nekaterih informacijah se je ponekod v zadnjih letih spet povečalo zanimanje za duhovniški stan, ki je že nekaj desetletij v hudi krizi.

Pravijo mu tudi papež gotovosti ali neomajnih prepričanij. Če se ga tudi znotraj kdaj poloti dvom ali negotovost, tega navzven ne pokaže. Ne zdi se mu, da je v Cerkvi v današnjem svetu prostora za dvom. Nasprotno, lahko bi rekli, da je dvom po njegovem najhujši sovražnik današnjega katoličana. Morda si je tako mogoče razložiti, da odklanja nova teološka iskanja, ki segajo na polje dvoma, da ne kaže razumevanja za notranji pluralizem v Cerkvi in da ga ne pritegne dialog z drugimi kulturami. Vera lahko po njegovem samo daje, niima kaj sprejemati. In če hoče dajati, mora biti močna in enotna.

Karol Wojtyła je evropski papež, čeprav so njegovi pogledi na svet glede na prejšnje papeže kljub temu »ekscentrični«, kot je duhovito zapisal nekdo. Z drugimi besedami, Janez Pavel II. tudi iz Rima gleda na svet s krakovskimi očmi. Toda to še ne zadostuje, da bi lahko rekli, da Janez Pavel II. ni evrocentričen papež. V svojem odnosu do »mladih cerkva« je sicer pozoren, vendar v bistvu tradicionalističen. Toda kljub temu je samo dejstvo, da ni Italijan, precedens in izjema. Danes ni več ne senzacija ne škandal, da papež ni Italijan. Umestno je torej vprašanje, ali bo Wojtylov tradicionalizem enotno obarval vso svetovno Cerkev ali pa se bo v času tega pontifikata nadaljeval prodor pluralizma, ki bi moral po logiki razvoja, kot v drugih svetovnih organizacijah, pripeljati do prerazporeditve moči v korist neevropskih držav. Da bi odgovorili na to vprašanje, pa je pet let vsekakor prekratko obdobje.

ANDREJ NOVAK

Stična: pogled na cerkev in del samostana

BELI MENIHI

Stiški samostan je iz dušnopastirskih nagibov ustanovil oglejski patriarh Peregrin, ki je zasedel patriarški prestol leta 1132 in umrl 1161. Ko je prevzel obširno škofijo, ki je segala do Drave, je kmalu spoznal, da krščanstvo v slovenskem delu njegove škofije še ni pognalo dovolj globokih in trdnih korenin. Zato se je odločil, da na Kranjsko, kjer takrat še ni bilo nobenega samostana, povabi cistercijane, ki naj bi mu pomagali pri poglobljanju in utrjevanju verskega življenja med Slovenci.

Prvi menihi so prišli v Stično iz Francije, iz samostana v Morimondu, ki je bil leta 1115 določen, naj širi cistercijanski red proti vzhodu. Zemljišče, na katerem stoji stiški samostan, je bilo v 12. stoletju last višenjskih plemičev. Ti so svoje zemljišče Zatičina prepustili patriarhu Peregrinu, ki jim je dal v zameno zemljišče v šentviški župniji, ki je kot prafara pripadala oglejski Cerkvi. Tudi prvi menihi so stanovali v Šentvidu in od tam vodili zidanje samostana. Dne 7. julija 1135 se je začelo v Stični redno samostansko življenje, leta 1136 je patriarh izdal stiško ustanovno listino in tedaj je verjetno prišel tudi prvi opat Vincenc, cerkev pa je patriarh posvetil 8. julija 1156.

Patriarh je dal stiškiemu samostanu trdno gospodarsko podlago, kakor so zahtevala redovna pravila. S svojimi darovi so podprli Stično plemiški dobrotniki, ki so želeli biti pokopani v samostanu, da bi redovniki zanje molili. Do leta 1539 so našli 230 takih dobrotnikov ali ustanoviteljev, papeži in patriarhi pa so ji pridružili različne župnije. Leta 1771 je bilo pod jurisdikcijo stiškega opata 37 župnij, pod jurisdikcijo ljubljanskega škofa pa 23!

V vihnem toku zgodovine

Stiški samostan in cerkev je sezidal znameniti stavbenik Mihael, ki je prišel z menihi iz Francije. Samostanska cerkev spada med največje cerkvene stavbe na Slovenskem: dolga je 60,88 m, široka 20,35 m, visoka 13,50 m. Cerkev je nastala v romanski dobi in je kljub mnogim prezidavam ohranila vse bistvene sestavine romanske bazilike. Prezbitarij se je prvotno končal s peterimi polkrožnimi apsidami. Po svoji izvedbi je stiška cerkev edinstvena in se uvršča med najzanimivejše primere zgodnjega cistercijanskega stavbarstva v Evropi.

Od leta 1136 do danes se je v Stični zvrstilo 56 opatov in velika

večina med njimi so bili veliki in sveti možje, ki so uspešno vodili samostansko družino, le v 14. stoletju, ki je bilo žalostno v oglejski in vesoljni Cerkvi, je padlo nekaj sence tudi na stiški samostan. V 15. in 16. stoletju je Stična veliko trpela zaradi Turkov, ki so v letih 1471 (Jurčič: Jurij Kozjak) in 1528 samostan zavzeli, oplenili in opustošili. Kmečke upore in protestantizem je Stična preživela brez večjih pretresov. In prav v teh preskušnjah in stiskah se je pokazala notranja moč Stične, ko je v baroku zopet vstala močna na znotraj in zunaj.

Potem pa je prišlo usodno leto 1784, ko je v Avstriji vladal cesar Jožef II., privrženec državnega absolutizma in prosvetljenstva. Brezobzirno je posegal v versko življenje, odpravil cerkvene bratovščine in se slednjič spravil tudi nad samostane. V vsej Avstriji je zatrl nad 800 različnih samostanov, v Sloveniji pa 55. Razpustitvena odločba za Stično je bila izdana 4. oktobra 1784, 25. oktobra pa so morali menihi samostan zapustiti. Opat Taufferer je odšel v Ljubljano, kjer je čez pet let umrl, patri in bratje pa so se razkropili po drugih cistercijanskih samostanih ali pa so odšli na župnije. Tudi v Stični je bila ustanovljena župnija, ki pa so jo prevzeli škofijski duhovniki. Samostan je desetletja sameval, potem so v njem nastanili ljudsko šolo, davkarijo, sodnijo ter kaznjence. Leta 1898, torej po 114 letih, je cistercijanski samostan Mehreuer ob Bodenskem jezeru od države kupil stiški samostan in nekaj zemlje in nato se je zopet začelo redovno življenje, ki zadnja leta lepo napreduje.

Neizmerno kulturno bogastvo

Vsaj na kratko moram omeniti še velike zasluge, ki si jih je Stična pridobila za kulturo, gospodarstvo, znanost in umetnost na slovenskih tleh. V samostanu je bila bogoslovna šola in znamenita pisarska delavnica (skriptorij), v kateri je nastalo največ in najlepših latinskih rokopisov pri nas. Hranijo jih na Dunaju in v Ljubljani. Bogata in dragocena je bila samostanska knjižnica, ki je ob razpustu štela 2663 zvezkov. Žal je mnogo uničenih – kakšna škoda za našo kulturo! V letih 1420–30 je nastal znameniti »stiški rokopis«, ki obsega slovenske molitve, splošno spoved in velikonočno pesem v slovenskem jeziku. Cistercijani so bili veliki stavbarji, kar smo videli ob njihovi cerkvi in samostanu, vidi pa se tudi na cerkvah, ki so bile v njihovi upravi. Stiški opati so bili v živahnih zvezah z vodilnimi kulturnimi delavci na Slovenskem, opat Taufferer je leta 1770 izdal krščanski nauk, ki je doživel več izdaj.

Ob geslu »moli in delaj« so stiški menihi mnogo storili tudi za gospodarski in gmotni napredek slovenskega človeka. Pospeševali so poljedelstvo, uvedli železen plug in drugo orodje ter k nam prinesli nove sadne in žitne vrste. Zidali so mostove in napravljali ceste ter pospeševali trgovino. V samostanu so imeli lekarno in patra ali brata zdravnika, ki je pomagal ljudem tudi zunaj samostana.

O Stični so mnogo pisali naši zgodovinarji, pisatelji in umetnostni zgodovinarji. Najobširneje je o njej spregovoril pisatelj Ivan Zorec, ki je ob 800-letnici samostana zasnoval povest v štirih delih Beli menihi, ki je v letih 1932–37 izšla pri Mohorjevi družbi.

SLOVENSKE ŽELEZNICE

Rezultati poslovanja Slovenskih železnic so letos bistveno boljši kot lani, čeprav je v nujno potrebne sklade pritekla le tretjina predvidenega denarja. Na območju Ljubljana je količina pretovorjenega blaga za 9 od sto večja. Porast je predvsem posledica povečanega števila prevozov na notranjih relacijah a mednarodni transport kaže znake upadanja.

Število potnikov v notranjem prometu še vedno narašča in je bilo do konca septembra za 5% večje kot v enakem obdobju lani. V spalnikih in zelenih vlakih so zabeležili 28 odstotno povišanje prometa.

V zadnjem času je prišlo do velikih težav pri izvozu izdelkov, ki potujejo po železnici. To se je zgodilo ker primanjkuje vagonov in zato ker jih na mejnih postajah uporabljajo sosednje železnice.

VINJENOST PROBLEM

Število prometnih nesreč, ki število prometnih nesreč, kak so se v Sloveniji zgodile zaradi alkohola v zadnjem času hitro narašča. V primerjavi z enakim obdobjem lani je vinjenih voznikov vedno več.

Te nesreče seveda še pomnoži deževno in megleno jesensko vreme.

Lani so vinjeni vozniki povzročili na slovenskih cestah kar 430 prometnih nesreč z mrtvimi in ranjenimi. Miličniki pa so odvzeli 16.388 vozniških dovoljenj.

Da bi zaščitili pešce so prometne oblasti izdale nalog, po katerem bodo morali pešci biti obvezno opremljeni z odsevniki, kadar je vidljivost zmanjšana. To pravilo bo obvezno za vsakogar od 1. februarja 1984 dalje.

JADRNIC V RADENSKI

V prihodnjem letu bodo v Radenski zgradili 20 jadrnic, katere bodo potem izposojevali turistom na Jadranu.

Za razliko od drugih domačih izdelovalcev, ki na leto zgradijo 45 jadrnic in jaht so v Radenski za izdelavo svoje prve jadrnice uporabili kovinske materiale, ne pa izredno drage uvožene plastične snovi.

Jadrnice bodo dolge 8.89 m, široke 3.15 m in visoke 2.15 m. Jambor bo visok dvanajst metrov. Opremljene bodo tudi z motorjem močnim 13 kW.

Primerne bodo tudi za plovbo po plitvi vodi. Imajo pet ležišč, kuhinjo in poseben sanitarni prostor.

Oddajali jih bodo v najem navtičnim klubom po Jadranu in si obetajo za enotedenski najem 2000 do 3500 nemških mark.

HRANA ZA VSAKOGAR

Pravica jesti, da bi potolažili lakoto, je človekova pravica, ki nikoli ne zastara, in ki vseljuje obveznost zagotoviti vsem ljudem redno prehrano.

Tako je povedal papež Janez Pavel II, ko je sprejel delegacije 156 držav, udeleženk zasedanja organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo v Rimu.

Papež je tudi dodal, da je nujna nova gospodarska ureditev v svetu, ki bi zagotovila razdelitev svetovnih bogastev v prid državam v razvoju.

gustav januš
iz pesniške zbirke

pesmi

Pesmi (torej: pesmi — psi) je prva pesniška zbirka koroškega pesnika in slikarja, učitelja iz Podrožca Gustava Januša (Državna založba Slovenije 1978, 42 strani, 33 pesmi). Naslov hoče povedati, da gre za pasje ponižane in izigrane koroške Slovence.

NAŠA VAS

Na belo steno
sem obesil sliko naše vasi.
Lepa je ta naša vas.
Na sredi stoji cerkev
v gotskem slogu in
okoli nje so strnjene
druga ob drugo
rumene, bele in zelene hiše
in v vsaki hiši nekdo stanuje:
v rumeni družina, ki
ima pet otrok.
Lani so imeli nesrečo:
nekdo je povozil mačko,
ki so jo imeli vsi tako radi.
V zeleni družina, ki
ima dva otroke, fanta in
deklico, kakor sta si mati
in oče želela. Vsi so srečni,
ker imajo vsi isti okus:
vsi namreč zelo radi jedo
svinjsko pečenko.
In v beli hiši je trgovina.
Kupiš lahko vse, kar
potrebuješ za življenje,
o vseh svetih so celo prodajali
svečke in lučke za na grob,
o božiču pa okraške za
božično drevo in

o veliki noči zajčke, pri
katerih so imeli smolo,
ker sta dva padla na tla
in se zdrobila, bila sta
pač iz čokolade.
Še ena hiša se vidi na sliki,
ki je rumeno pobarvana: to
je vaška gostilna.
Ker stoji blizu cerkve, gre
tja po maši veliko ljudi, ki
tam pijejo in pojejo: najrajši
pač pesmi, ki pojejo o ljubezni,
o polju, o glažku, o vincu
rumenem in o mladosti.
Škoda je samo, da morajo
gostilno opolnoči zapreti.
Vsi ljudje te vasi
pa hodijo v gotsko cerkev
z baročnim oltarjem ne samo
k maši in spovedi,
tudi zelo radi k porokam.
Samo če kdo umre,
tedaj ga morajo nesti tja.
In čisto zadaj se vidi
še lipa, ki je stara menda
čez tristo let.
Votla je že in trhla,
morali bi jo posekati —
škoda za našo vas.

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE

Enciklopedija Slovenije bo v šestih zvezkih vsebovala približno 8000 stvarnih in 6000 biografskih gesel.

Tako je skleni Svet enciklopedij pri predsedstvu RK SZDL Slovenije.

Od založbe Mladinska knjiga pričakujejo, da bo do spomladi 1984 pripravila predlog za novo finančno ovrednotenje projekta.

Kranj — gorenjska metropola

Kranj je mesto s 33 522 prebivalci. Arheološki sledovi sežejo v prazgodovino, sodobna močno razvita industrija opravičuje njen polet v prihodnost, prebivalci kranjske pranaselbine so se ukvarjali z živinorejo, poljedelstvom in lovom, sodobni ljudje pa, ki poseljujejo Kranj, so za tekočim trakom v tovarnah, proizvajalci na najvišjem nivoju. Različni „cesarji“ so mu v teku stoletij vladali in krojili usodo. V letu 1883 „se je praznovala 600 letnica, odkar smo Kranjci zvesti podaniki avstrijski“, kar je menda ganilo samega cesarja Franca Jožefa I. in si je mesto štelo v „izredno čast, da je sprejelo v svojem obzidju 16. julija

1883 Njegovo Veličanstvo presvitelega cesarja“. Poleg svetlih trenutkov so imeli Kranjčani tudi grenkih. Sredi 16. stoletja jih je kar trikrat ustrahovala kuga — imenovali so jo črna smrt. Kranjčani so se tedaj zatekali „v cerkvico pungrško, da bi jih rešil Bog na priprošnjo sv. Sebastijana grozovite morilke“, pa tudi kolera je „Kranjce klicala k pokori“, zadnja vojna je zahtevala 350 kranjskih žrtev.

V listinah se Kranj prvič omenja šele leta 1256, nekoč je imelo tudi svoj grb, enoglavega, nekronanega orla rdeče barve; dali so ga mestu Andeški škofje.

LECTOVA SRČCA

Na prste ene roke bi lahko prešteli tiste obrtnike v Sloveniji, ki se še ukvarjajo z izdelavo lectovih src. Med njimi sta tudi Viktor in Rozalija Petanjko iz Sentjurja. Viktor se je te obrti oprijel že pred tremi desetletji, ko se je bil v Somboru izučil za medicinarja. Odkar živita in delata Petanjkova v Sentjurju, sta medicinarja obšla ničkoliko sejmov in drugih shodov po domačih in sosednjih občinah, kjer je po vaseh med ljudmi še v navadi, da si poklanjajo pisano okrašena srčca z ogle-dalci na sredini in z različnimi šaljivimi in ljubezenskimi napisi.

Toda, kdo bi si mislil, da imajo tudi tovrstni obrtniki težave z reprodukcijskim materialom. Po jelenovo sol in krompirjevo moko se je treba zapeljati čisto na konec Mariborske ceste — v Avstrijo, kajpak.

MATEJA PODJED

POMANJKANJE VODE

Težave, ki smo jih imeli v Viktoriji v preteklem letu so precej podobne onim, ki jih imajo sedaj po Evropi, ko je povsod upadel nivo rek.

Tudi Slovenija je prizadeta. Tako so ugotovili, da v zadnjih treh desetletjih pretok Save še ni bil tako nizek, kot je to jesen. Saj dosega komaj 59,5 kubičnega metra na sekundo — v 200 letih izmerjen najnižji pretok je bil celo samo 48 kubikov na sekundo.

DELO MLADIM

Upokojenci zveznega in mestnega sekretariata za notranje zadeve — kar bi bilo verjetno najbližje istovetiti z upokojenimi policaji tu pri nas — od novega leta dalje ne bodo več varovali objektov in imovine v Beogradu. Z njihovim odhodom bo prostih okoli 1500 delovnih mest, na katera bodo sprejemali nezaposlene mlade z različno stopnjo izobrazbe in s končanim posebnim rečajem ter opravljenim strokovnim izpitom.

50 LET MARIBORSKEGA ARHIVA

V Mariboru so proslavili 50-letnico pokrajinskega arhiva. Ustanovljen je bil kot banovinski arhiv leta 1933 in je sprejel arhivsko gradivo že leta 1903 ustanovljenega zgodovinskega društva in mariborskega muzeja. Nemci so med zadnjo

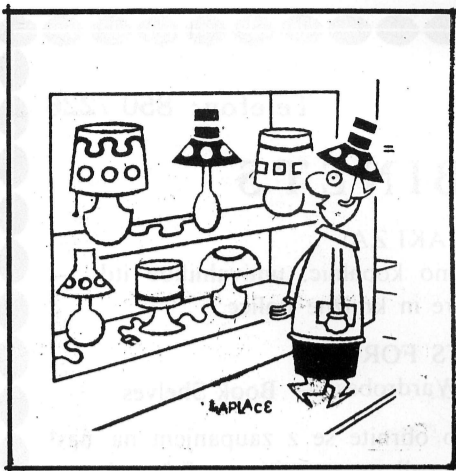
vojno odpeljali velike količine mariborskih arhivov, ki pa so jih leta 1948 iz Avstrije vrnili, v Slovenijo pa se je vrnila tudi večina gradiva iz časov Avstro-Ogrske.

Pokrajinski arhiv Maribor je drugi največji v Sloveniji.

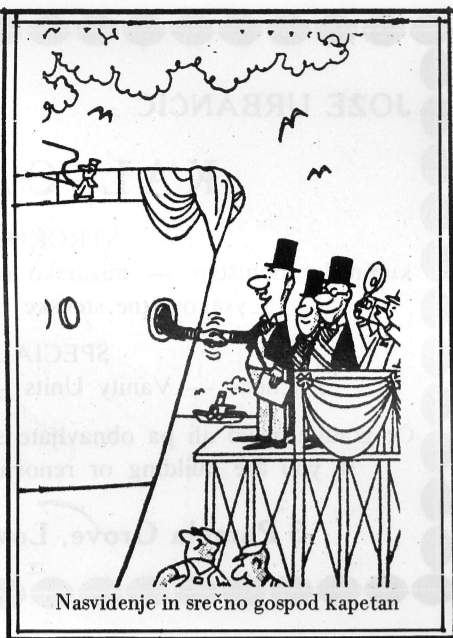
REKORDNE CENE

V primerjavi z lanskim decembrom so cene v Jugoslaviji poskočile že za 41.9%.

Samo v enem mesecu, to je od septembra do oktobra so cene poskočile za 4.9%. Tako so presegle rekord iz leta 1981, ko so se zvišale za 39.3%

KAPLACE

Nasvidenje in srečno gospod kapetan

Ne jezi se dragi, danes potrebujem avto iaz.

Neprestano mislim na dobre stare čase

GOVEDINA Z OHROVTOM

Potrebujemo: 350 g govedine, 2 kosti, 1 liter vode, šopek jušne zelenjave, lovorjev list, pol žličke soli, nekaj poprovih zrn, malo timijana, 350 g krompirja, 500 g ohrovt, 1 čebulo, 1 žlico masla ali margarine, sol, poper, 3 žlice smetane, 1 rumenjaki, 1 žličko nastrganega hrena (iz kozarca), muškadni orešek. Meso in kosti damo v lonec. Zalijemo z litrom vode. Počasi segrevamo, da voda zavre. Juho kuhamo na majhnem plamenu 2 uri in pol. Po eni uri dodamo očiščeno in narezano jušno zelenjavo in začimbe in dišave.

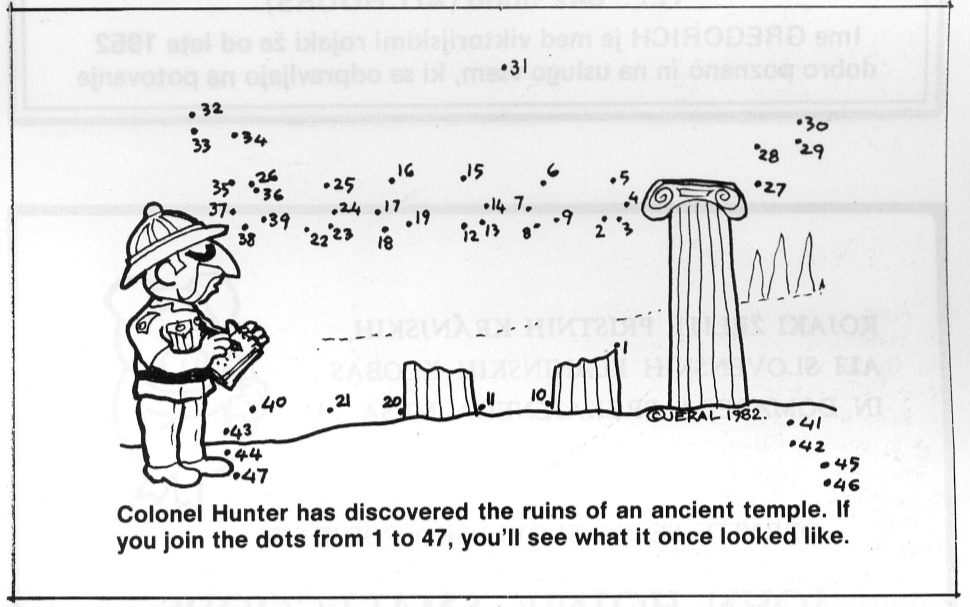
Medtem, ko kuhamo juho, pripravimo krompir. Olupimo ga in

narežemo na kose. Damo ga v kozico, prelijemo s toliko vode, da je pokrit, solimo in kuhamo 25 minut. Potem ga odcedimo.

Pripravimo tudi ohrovt: zunanje liste odstranimo. Liste odlučimo, oplaknemo pod vodo, nato jih narežemo na široke rezance. V kozici segrejemo maslo ali margarino. Na masčobi prepražimo drobno sesekljano čebulo, da postekleni. Dodamo narezani ohrovt, premešamo in prepražimo. Solimo in popramo, zalijemo z nekaj žlicami mesne juhe, nato dušimo ohrovt v pokriti kozici 20 minut.

Smetano razmešamo z rumenjaki in hrenom. Zamešamo jo med ohrovt. Ne kuhamo več, ker se rumenjaki sicer sesiri.

Meso vzamemo iz juhe, narežemo ga prečno na smer vlaken.

Colonel Hunter has discovered the ruins of an ancient temple. If you join the dots from 1 to 47, you'll see what it once looked like.

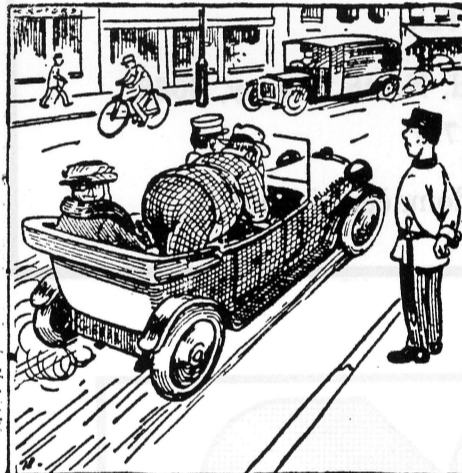
Kozamurnik

17. Nato sta jo z gospo Kozamurnico mahnila v mesto. Kmalu sta našla trgovca z avtomobili. Gospod Kozamurnik si je izbral čeden avtomobilček. „Kako pa se bom sedaj naučil šofirati?“ je zaskrbljeno vprašal. „To bomo že kako naredili,“ je odvrnil trgovec in pritisnil na zvonec.

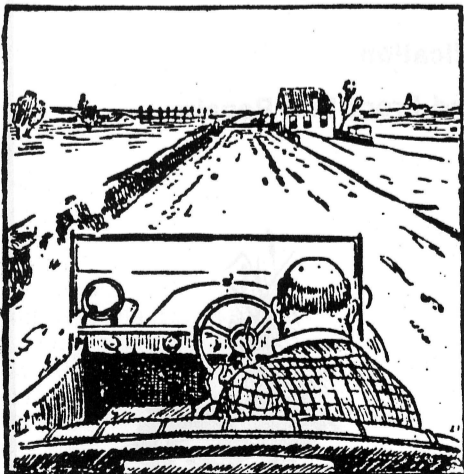
19. Končno je gospod Kozamurnik rekel: „Tako, sedaj pa že znam. Tukaj imate nekaj drobiža. Vrnite se k svojemu mojstru. Sam hočem odpeljati novi avtomobil domov. To bodo šentpetrčani zijali!“ – Šofer pa je le pomislil: „Sem pa res radoveden, kako bo šlo!“

18. V prodajalno je stopil lepo oblečen šofer. Povabil je gospoda in gospo v avtomobil in se z njima odpeljal v mesto. Med vožnjo je razkazal in razložil Kozamurniku vse potrebne prijeme. Zdaj pa zdaj je moral gospod Kozamurnik še sam poskusiti. Res mu je šlo že kar dobro izpod rok.

20. Gospod Kozamurnik je brez nesreče zapustil mesto. Zdaj pa so se začele težave. Veter mu je strgal nedeljski klobuk z glave in ga v največje veselje vseh žab odnesel v mlako. Toda gospod Kozamurnik je bil preveč v skrbeh, da bi mislil na klobuk. Zakaj neki?

21. Pozabil je namreč, kako mora avto ustaviti. Poskušal je na vse načine, toda voz je vedno hitreje drvel po cesti. Z grozo se je bližal mitnici, kjer je bila cesta zaprta s tramom.

23. In glej, čudež se je zgodil! Avto gospoda Kozamurnika se je s strašnim troskom in ropotom zaletel v tram. Hanzej Ribič, ki se je nanj naslanjal, je srčal skozi odprta vrata naravnost v hišo in ...

22. Pri tramu je stal gospod dacar Mrcina. Razgovarjal se je z Hanzejem Ribičem. Ta je bil silno slabe volje, ker že ves dan ni nič ujel. „Danes ne prijemajo. Če se ne zgodi kak čudež, pridem drevo domov s prazno malho.“

24. ... skozi zadnja vrata naprej v imnitnem loku preko vrta. Na vrtu je stala gospa Mrcinova, ki je belila perilo. Razgovarjala se je s svojo prijateljico, gospo Tresorepčev. Ženski sta od strahu kar odreveneli; takega letala še svoj živ dan nista videli.

**VAŠA DOMAČA TURISTIČNA AGENCIJA
DONVALE TRAVEL**

1042/1044 DONCASTER ROAD,
EAST DONCASTER, VIC. 3109
TEL.: 842 5666 (ALL HOURS)

Obiščite našo pisarno ki ima lastni prostor za parkiranje. Po želji pridemo tudi na vaš dom. Z nasveti pri načrtovanju in pri urejevanju Vašega potovanja po Australiji ali preko morja (pri nabavi potnih listov, viz...) Vam je na uslugo:

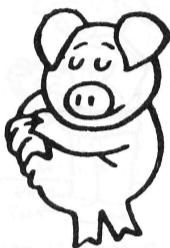
Private car park available. We also come to your home if you desire. Regarding any aspect of your travel requirements: Overseas, Interstate, Cruises, Hotels (Passports, Passport photos, Visas, all travel documents etc...) Contact:

Eric Ivan GREGORICH

DONVALE TRAVEL SERVICE
1042/1044 DONCASTER ROAD,
EAST DONCASTER, VIC. 3109
TEL.: 842 5666 (ALL HOURS)

Ime GREGORICH je med viktorijskimi rojaki že od leta 1952 dobro poznano in na uslugo vsem, ki se odpravljajo na potovanje

ROJAKI ŽELITE PRISTNIH KRANJSKIH,
ALI SLOVENSkih PLANINSKIH KLOBAS
IN DOMAČEGA PREKAJENEGA MESA . . .

OBRNITE SE NA SLOVENSKO PODJETJE

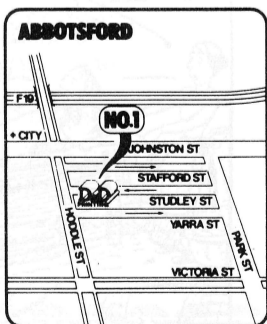
**JOHN HOJNIK SMALLGOODS
PTY. LTD.**

209 215 St. George's Road, North Fitzroy, 3068
Tel. 481 1777

Postreženi boste v domačem jeziku

**D&D
PRINTING**

Pty. Limited

- Quality Offset and Letterpress Printers
- Creative Designers
- Gold Stamping
- Raised Printing

**ZA VSE TISKARSKÉ USLUGE
SE PRIPOROČATA
DRAGO - DANICA ZOREC**

**1 STUDLEY STREET,
ABBOTSFORD, MEL., VIC. 3067
PHONE: 419 1733**

JOZE URBANČIČ

Telefon: 850 7226

KAL-CABINETS

STROKOVNJAKI ZA:

kuhinjsko pohištvo — mizarsko opremo kopalnic, umivalnikov itd. — vsakovrstne stenske omare in knjižne police.

SPECIALISTS FOR:

Kitchens — Vanity Units — Wardrobes — Book Shelves

Če gradite novo ali pa obnavljate staro obrnite se z zaupanjem na nas!
If you are building or renovating call on us with confidence!

3 Pamela Grove, Lower Templestowe, Vic.

Predstavljamo slovensko slikarsko in pleskarsko podjetje

**SUNSHINE PAINTING SERVICE
PTY. LTD.**

62-64 MONASH STREET, SUNSHINE, 3020
Tel. 311 1040, 312 1533

Lastnik: JIM KOROŠEC, Priv. 336 7171

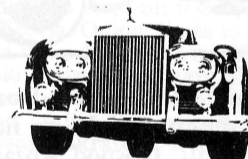
Svoji k svojim !

TONÉ ZAGORC

AVIATION MOTORS

(Next Door to Westgate Motor Inn)

**9 Aviation Road,
LAVERTON, 3028**
Telefon: 369 1363

- **Splošna avtomehanika**
FOR COMPLETE CAR CARE SERVICES
- Dynamometer Tuning
- Distributor Analysis and Modification
- Computer Wheel Alignment and Front End Repairs
- Electronic Wheel Balance
- Discount Tyres
- All Types of Repairs

FREE QUOTES

- **Športna puškarna**

Prodaja Lovskega orožja in municije